

**ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΦΗ:
ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ»**

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΡΧΑΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΦΗ
ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ-
ΕΧΟΜΕΝΟ»
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βάσεις δεδομένων και βιβλιογραφίες	3
Κλασικές σπουδές	6
Επιγραφική	7
Παπυρολογία	12
Παλαιογραφία	18
Ιστορία	21
Νομισματική	23
Άτλαντες και Γεωγραφία	25

ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ

- **JSTOR:** Πρόκειται για αρχείο άρθρων πλήρους κειμένου και περιλαμβάνει ευρετηρίαση για 58 περιοδικά κλασικών σπουδών. (Το *L'Année* δεν είναι πλήρες κείμενο αλλά ευρετηριάζει πάνω από 1000).
- **Web of Knowledge:** Αυτό είναι ένα ευρετήριο παραπομπών και είναι λιγότερο ακριβές αν κάνετε μια θεματική αναζήτηση. Σε αυτό μπορείτε να παρακολουθήσετε τη βιβλιογραφία ενός συγκεκριμένου άρθρου, καθώς και όλα τα άρθρα που το παραθέτουν στη συνέχεια. Είναι, ωστόσο, μία από τις πιο εκτεταμένες βάσεις δεδομένων επιστημονικών πληροφοριών και για ολοκληρωμένη αναζήτηση, ένα από τα βασικά εργαλεία.
- **WorldCat:** Πρόκειται για έναν ενοποιημένο κατάλογο ο οποίος παρέχει πρόσβαση σε περισσότερες από 55.000 βιβλιοθήκες-μέλη στις Ηνωμένες Πολιτείες και στο εξωτερικό. Αν θέλετε να βρείτε κάθε αγγλικό τίτλο για ένα συγκεκριμένο θέμα, πρέπει να κάνετε αναζήτηση εδώ. Περιλαμβάνει επίσης ξενόγλωσσους τίτλους, αλλά μόνο αν έχουν αποκτηθεί από βιβλιοθήκες μέλη. Μιλήστε με τον βιβλιοθηκάρειό σας αν θέλετε να κάνετε ολοκληρωμένη αναζήτηση σε ξένες γλώσσες.
- **AATA Online Abstracts of International Conservation Literature:** Περιλήψεις από βιβλία, εκθέσεις, πρακτικά συνεδρίων, διατριβές και άλλα, σχετικά με τη συντήρηση και τη διατήρηση έργων τέχνης, υλικού πολιτισμού και αρχαιολογικών και αρχιτεκτονικών χώρων. Περιλαμβάνει όλους τους τόμους της AATA και του προκατόχου της, IC Abstracts.
- **Abstracts in Anthropology:** Ολοκληρωμένη κάλυψη σημαντικής, τρέχουσας επιστημονικής έρευνας στην πολιτισμική ανθρωπολογία, τη φυσική ανθρωπολογία, την αρχαιολογία και τη γλωσσολογία.
- **Archaeology in Greece Online (Chronique des fouilles en ligne):** Τοπογραφική βάση δεδομένων με δυνατότητα χαρτογράφησης για τον εντοπισμό έργων πεδίου εντός χώρων και περιοχών. Παρέχει πληροφορίες για τις τελευταίες αρχαιολογικές ανακαλύψεις στην Ελλάδα και την Κύπρο.
- **Art & Architecture Source:** Βάση δεδομένων με δυνατότητα αναζήτησης.
- **Artefacts:** Γαλλική βάση δεδομένων των "petits objets archéologiques."
- **British Museum Online Collection:** Κατάλογος με δυνατότητα αναζήτησης των αντικειμένων που βρίσκονται στις συλλογές του Βρετανικού Μουσείου. Παγκόσμια, πολυπεριοδική κάλυψη από την προϊστορία έως σήμερα.
- **Cambridge Companions. Classics:** Συλλογές δοκιμίων από κορυφαίους μελετητές για σημαντικά θέματα των Κλασικών Σπουδών, τα οποία παρουσιάζονται σε κεφάλαια PDF που μπορούν να μεταφορτωθούν (ιδανικά, αυτός ο σύνδεσμος θα σας οδηγούσε σε ξεχωριστή σελίδα που θα παρέπεμπε σε κάθε τόμο των Cambridge Companions που σχετίζεται με τις Κλασικές Σπουδές- προς το παρόν, οι Κλασικές Σπουδές παραμένουν ομαδοποιημένες με τη Λογοτεχνία γενικά).
- **Dictionary of Quotations (Classical)**
- **Diotima:** Διαδικτυακές πηγές για τις γυναίκες και το φύλο στον αρχαίο κόσμο.
- **Edinburgh Companion to Ancient Greece & Rome**
- **FastiOnline:** Βάση δεδομένων των παγκόσμιων ανασκαφών από το 2000.
- **Gnomon Bibliographische Datenbank:** Παρόμοια σε λειτουργία με την *L'Année Philologique*, η

ηλεκτρονική βάση δεδομένων *Gnomon* είναι ένα σημαντικό ευρετήριο κλασικών μελετών σε βιβλία, περιοδικά, κεφάλαια κ.λπ. Είναι στα γερμανικά, αλλά μπορεί να μεταβεί στα αγγλικά στην επάνω δεξιά πλευρά της αρχικής σελίδας. Εισάγετε λέξεις-κλειδιά στη λειτουργία «γενική αναζήτηση» για να βρείτε προτεινόμενη βιβλιογραφία σχετική με το θέμα της αναζήτησής σας.

- **L' Année Philologique:** Είναι το κύριο περιοδικό ευρετήριο για τις Κλασικές Σπουδές, το οποίο ευρετηριάζει άρθρα επιλεγμένα από 1.000 περιοδικά, που ασχολούνται με όλες τις πτυχές της ελληνορωμαϊκής αρχαιότητας, συμπεριλαμβανομένης της ιστορίας, της λογοτεχνίας, της τέχνης, της θρησκείας, της λαογραφίας, των παλαιοχριστιανικών κειμένων, της παπυρολογίας και της επιστήμης. Το περιεχόμενο καλύπτει από την προϊστορία έως τα μέσα του 8ου αιώνα μ.Χ.
- **Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae (LIMC-icon):** Το LIMC-icon περιέχει δεδομένα σχετικά με αρχαία ελληνικά, ρωμαϊκά και ετρουσκικά έγγραφα με μυθολογική ή θρησκευτική αναπαράσταση (που φυλάσσονται τόσο στη Γαλλία όσο και αλλού) τα οποία έχουν καταλογηθεί και αναλυθεί από τη γαλλική ομάδα LIMC. Δεν αποτελεί ηλεκτρονική έκδοση του *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae* (βλ. παρακάτω), αλλά μια «ανεξάρτητη και συμπληρωματική πηγή πληροφοριών. Συνεπώς, ένα αρχαίο έγγραφο μπορεί να αντιμετωπιστεί είτε στη βάση δεδομένων, είτε στο βιβλίο, είτε και στα δύο».
- **Library of Latin Texts – Series A & B: Series A:** Κείμενα λατινικής λογοτεχνίας που καλύπτουν την κλασική, πατερική, μεσαιωνική και νεολατινική περίοδο: Σειρά B: Περιλαμβάνει κυρίως πρόσθετες μεσαιωνικές πηγές, αλλά και ορισμένες κλασικές και ύστερης αρχαιότητας (π.χ. τα *Institutiones* και *Digesta* του *Corpus Iuris Civilis*). Για μια βάση δεδομένων των κλασικών κειμένων με απλούστερη διεπαφή βλέπε *Classical Latin Texts*, την ηλεκτρονική έκδοση του PHI CD-ROM.
- **Loeb Classical Library:** Διαδικτυακή πρόσβαση σε όλους τους έντυπους τόμους αυτής της μεγάλης σειράς ελληνικών και λατινικών κειμένων με αντικριστές μεταφράσεις.
- **Logeion:** Γρήγορη αναζήτηση ελληνικών και λατινικών λέξεων σε διάφορα μεγάλα λεξικά και σε όλα τα κείμενα του *Perseus*.
- **Nestor (1959+):** Διεθνής βιβλιογραφία για τις αιγαιακές σπουδές, την ομηρική κοινωνία, την ινδοευρωπαϊκή γλωσσολογία και συναφείς τομείς.
- **Online Egyptological Bibliography:** Αυτή η βιβλιογραφία περιλαμβάνει τους τόμους της προηγούμενης *Ετήσιας Αιγυπτιολογικής Βιβλιογραφίας (AEB)* σε συνδυασμό με τη *Bibliographie Altägypten (BA)*, παρέχοντας κάλυψη της αιγυπτιολογικής βιβλιογραφίας από το 1822 έως το 2002.
- **Oxford Bibliographies: Classics:** Σχολιασμένες βιβλιογραφίες της πιο πρόσφατης και έγκυρης κλασικής έρευνας.
- **Oxford Classical Dictionary Online:** Συνεχώς ενημερωμένη εγκυκλοπαίδεια για όλες τις πτυχές της κλασικής αρχαιότητας. 5η έκδοση 2016. Δείτε τον κατάλογο των **abbreviations** του τόσο για τα επιστημονικά περιοδικά όσο και για τα κλασικά έργα (ή κατεβάστε το **PDF**).
- **Perseus Digital Library:** Κείμενα των σημαντικότερων Ελλήνων και Λατίνων συγγραφέων συνδεδεμένα με λεξικά, αγγλικές μεταφράσεις και σχόλια. Περιλαμβάνει επίσης ένα πρόγραμμα περιήγησης τεχνουργημάτων τέχνης και αρχαιολογίας. Δοκιμάστε το **Scaife Viewer**, τη νέα διεπαφή κειμένου του *Perseus*.
- **Portable Antiquities Scheme Database:** Βάση δεδομένων με δυνατότητα αναζήτησης των αντικειμένων που βρέθηκαν από ανιχνευτές μετάλλων στο Ηνωμένο Βασίλειο. Κάλυψη πολλαπλών περιόδων.
- **Thesaurus Linguae Graecae (TLG):** Κείμενα ελληνικής λογοτεχνίας από τον Όμηρο (8ος αιώνας π.Χ.) έως την πτώση της Κωνσταντινούπολης (1453 μ.Χ.). Συνδεθείτε μέσω του ιδρυματικού σας λογαριασμού.
- **TOCS-IN:** Πίνακες περιεχομένων των σημαντικότερων περιοδικών κλασικής φιλολογίας. Βολική πηγή για την περιήγηση στα πιο πρόσφατα άρθρα που έχουν δημοσιευτεί.
- **Who's Who in the Classical World**

ΕΝΤΥΠΑ

- **Brill's New Pauly.** Edited by Hubert Cancik and Helmut Schneider. Leiden; Boston: Brill, 2002-..: Αγγλική έκδοση του *Der Neue Pauly*, μιας επικαιροποιημένης και συντομευμένης έκδοσης του μνημειώδους *Pauly-Wissowa*. Καλύπτει την Εγγύς Ανατολή και την Αίγυπτο ως προδρόμους της Ελλάδας και της Ρώμης, την επιρροή που άσκησαν στους Κέλτες, τους Γερμανούς και τους Άραβες, καθώς και τις βυζαντινές σπουδές.
- **Encyclopedia of the Ancient World: Antiquity.** Brill's New Pauly. Vols. 1-15: Καλύπτει την ύστερη Εποχή του Χαλκού έως τον έβδομο αιώνα μ.Χ., επεκτεινόμενη σε όλους τους πολιτισμούς της Μεσογείου, συμπεριλαμβανομένης της Εγγύς Ανατολής και της Αιγύπτου.
- **Encyclopedia of the Ancient World: Classical Tradition.** Brill's New Pauly. Vols. I-V: Καλύπτει την πρόσληψη των κλασικών στον σύγχρονο κόσμο.
- **Chronologies of the ancient world: names, dates and dynasties.** Brill's New Pauly Supplement 1. Edited by Walter Eder and Johannes Renger; translated and edited by Wouter F.M. Henkelman; assistant editor, Robert Chenault.: Ποιοι είχαν την εξουσία στον αρχαίο κόσμο; Πότε κυβέρνησαν οι Πτολεμαίοι; Ποιες δυναστείες κυβέρνησαν την ιρανική αυτοκρατορία και ποιες τη Μικρά Ασία και τους γείτονές της; Ποιοι έλεγχαν τις τύχες των πόλεων και των επαρχιών της Ελλάδας και της Ρώμης; Ο τόμος αυτός προσφέρει μια ολοκληρωμένη συλλογή γεωγραφικά και χρονολογικά ταξινομημένων καταλόγων των ηγεμόνων και των δημόσιων αξιωματούχων από το 3000 π.Χ. έως το 800 μ.Χ. περίπου, από τους Φαραώ της Αιγύπτου έως τους χριστιανούς επισκόπους.
- **Dictionary of Greek and Latin authors and texts.** Brill's New Pauly Supplement 2. Edited by Manfred Landfester in collaboration with Brigitte Egger; translated and edited by Tina Jerke and Volker Dallman.: Επισκόπηση των σημαντικότερων συγγραφέων και στη συνέχεια παρατίθενται όλοι οι σημαντικοί πάπυροι, χειρόγραφα, σχολίες, πρώιμες και σύγχρονες έγκυρες εκδόσεις, μεταφράσεις και σχόλια. Η πληρέστερη πηγή για την κειμενική βιβλιογραφία των κλασικών συγγραφέων.
- **Handbook for Classical Research.** By David M. Schaps, 2010.
- **Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae (LIMC).** Zürich: Artemis, 1981-. 7 vols.; 14 parts: Αυτή η πολύτομη σειρά έχει σχεδιαστεί για να ερευνήσει την παρούσα κατάσταση των γνώσεων σχετικά με την εικονογραφία της ελληνικής, ετρουσκικής και ρωμαϊκής μυθολογίας από μετά τη μυκηναϊκή περίοδο έως τις αρχές της παλαιοχριστιανικής. Κάθε τόμος εκδίδεται σε δύο μέρη, το ένα με κείμενο και το άλλο με εικόνες. Πρόκειται για την πιο ολοκληρωμένη πηγή πληροφοριών σχετικά με την απεικόνιση των κλασικών μύθων στην αρχαία τέχνη.
- **Aufstieg und Niedergang der römischen Welt (ANRW):** Εγχειρίδιο «Ρωμαϊκών σπουδών με την ευρύτερη έννοια και περιλαμβάνει την ιστορία της υποδοχής και της επιρροής του ρωμαϊκού πολιτισμού μέχρι σήμερα». **Online index** από το Πανεπιστήμιο του Κεντάκι. from the University of Kentucky.
- **The Cambridge Encyclopedia of Archaeology.** Edited by Andrew Sherratt. New York: Crown Publishers/Cambridge University Press, 1980.
- **Archaeology: An Introduction.** By Kevin Greene. Routledge, 2010.
- **Archaeological Method & Theory: An Encyclopedia.** Edited by Linda Ellis, 2000.
- **Oxford Companion to Archaeology.** Edited by Brian M. Fagan, 1996.
- **Classical Studies: A Guide to the Reference Literature.** By Fred W. Jenkins. Westport, CO: Libraries Unlimited, 2006.: Βιβλιογραφικός οδηγός για όλες τις πτυχές των Κλασικών Σπουδών με κριτικές επισημάνσεις.

ΚΛΑΣΣΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ (ΜΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗ)

- **Bibliotheca Teubneriana Latina (BTL) & Thesaurus Linguae Latinae**
- **Brill's Companions in Classical Studies Online I**
- **Brill's New Jacoby**
- **Brill's New Pauly**
- **Cambridge Histories Online**
- **Dictionary and thesaurus of Latin.**
- **Dyabola: Deutsches Archaeologisches Institut:** *Ευρετήρια βιβλίων, άρθρων και δοκιμίων σχετικά με τις αρχαιότητες, την τέχνη και την αρχαιολογία στην αρχαία Μέση Ανατολή, την κλασική, την παλαιοχριστιανική, τη βυζαντινή και την πρόιμη μεσαιωνική περίοδο. Ορισμένες επικαλύψεις με το Zenon.*
- **Encyclopedia of Ancient Greek Language and Linguistics Online**
- **L'Annee Philologique**
- **Library of Latin Texts Online**
- **Loeb Classical Library Online**
- **Oxford Bibliographies - Classics**
- **Oxford Classical Dictionary**
- **Oxford Handbooks Online - Classical Studies**
- **Oxford Reference Online**
- **Oxford Scholarly Editions Online**
- **Past Masters**
- **Patrologia Latina**
- **Patrologiae Graecae**
- **Prosopographie der mittelbyzantinischen Zeit**
- **Supplementum Epigraphicum Graecum Online**
- **The Oxford Companion to Classical Literature**
- **The Oxford Encyclopedia of Ancient Greece and Rome**
- **Thesaurus Linguae Graecae: Dictionary and thesaurus of Greek.**
- **Thesaurus Linguae Latinae**
- **Translated Texts for Historians E-Library**
- **Trismegistos**
- **Vetus Latina Database**
- **Zenon: Deutsches Archaeologisches Institut.** *Το Zenon αναζητά τις ακόλουθες συλλογές: Βιβλιογραφία της Αρχαιολογίας στα Τμήματα της Ρώμης, του Βερολίνου, της Αθήνας και της Κωνσταντινούπολης. Επίσης τη Βιβλιογραφία της Αρχαιολογίας της Ιβηρικής Χερσονήσου και της Ευρασίας. Κάποια επικάλυψη με την Dyabola.*

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ

Υπάρχουν διάφοροι διαδικτυακοί πόροι ανοικτής πρόσβασης που μπορεί να σας φανούν χρήσιμοι σε αυτόν τον τομέα. Ακολουθεί μόνο μια επιλογή ορισμένων από τους διαθέσιμους:

- **Arachne Open Access** Ψηφιοποιημένη έκδοση του *Corpus Inscriptionum Latinarum (CIL)*, ένα έργο που βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο. «Θα περιλαμβάνει αρχικά τα περισσότερα από 50 μέρη (των τόμων. I-XVI + *auctaria* και του ν. I (*edition altera*)) που εκδόθηκαν πριν από το 1940»
- **Attic Inscriptions Online** Ένας δικτυακός τόπος με σκοπό να καταστήσει διαθέσιμες τις επιγραφές της αρχαίας Αθήνας και της Αττικής σε αγγλική μετάφραση. Οι μεταφράσεις περιλαμβάνουν, κατ'ελάχιστο, ένδειξη του μεταφρασμένου κειμένου, το όνομα του μεταφραστή και βασικές αναφορές. Σταδιακά προστίθενται περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις επιγραφές.
- **Centre for the Study of Ancient Documents at Oxford University** Το Κέντρο, που ιδρύθηκε το 1995, παρέχει ένα επίκεντρο για τη μελέτη των αρχαίων εγγράφων στην Οξφόρδη και έχει εξελιχθεί σε ερευνητικό κέντρο εθνικής και διεθνούς σημασίας.
- **CIL Open Access** Αυτή η ψηφιοποιημένη έκδοση του *CIL* θα περιλαμβάνει αρχικά τα περισσότερα από 50 μέρη (των τόμων. I-XVI + *auctaria* και του ν. I (*edition altera*)) που εκδόθηκαν πριν από το 1940. Η διαθέσιμη χρηματοδότηση καλύπτει την ψηφιοποίηση των τόμων με ατελή δυνατότητα αναζήτησης μέσω OCR. Ο στόχος είναι να δημιουργηθεί τελικά μια βάση δεδομένων με δυνατότητα αναζήτησης με λέξεις-κλειδιά που θα περιέχει και μελλοντικούς τόμους του *CIL*, καθώς δεν εμπίπτουν στους περιορισμούς των πνευματικών δικαιωμάτων, και να γίνει τελικά το ίδιο και για τις *Inscriptiones Graecae*.
- **Claros: Concordance of Greek Inscriptions** Μια *concordance* των δημοσιευμένων ελληνικών επιγραφών. Χρήσιμη για την εύρεση βιβλιογραφίας σε συνδυασμό με την SEG (η SEG περιλαμβάνεται σε αυτή τη βάση δεδομένων). Η «Έκδοση 1» θα αναζητήσει μια παλαιότερη έκδοση και θα εμφανίσει μεταγενέστερες δημοσιεύσεις- η αναζήτηση μιας επιγραφής ως «Έκδοση 2» θα παράσχει παλαιότερη δημοσίευση.
- **Corpus Inscriptionum Latinarum (CIL)** Ιστοσελίδα του προγράμματος *CIL* της Ακαδημίας Επιστημών Βερολίνου-Βρανδεμβούργου (*Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften*).
- **EAGLE Portal To Greek and Latin Inscriptions** είναι μια συλλογή ψηφιοποιημένων εκτύπων (ακριβείς αποτυπώσεις σε χαρτί) επιγραφών από την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Μακεδονία. Οι αποτυπώσεις προσφέρθηκαν από το Κέντρο Επιγραφικών και Παλαιογραφικών Σπουδών του Πολιτειακού Πανεπιστημίου του Οχάιο, σκοπός του οποίου είναι η προώθηση της μελέτης των επιγραφών και των χειρογράφων και η προώθηση ερευνητικών ευκαιριών για όσους ενδιαφέρονται για αυτές τις πρωτογενείς πηγές πληροφοριών για τον αρχαίο και μεσαιωνικό κόσμο. Αναζήτηση σε πολλαπλές συλλογές, όπως:
- **Eichstaett Concordance of Greek and Latin inscriptions (ConcEyst)** Περιέχει τόσο ελληνικές όσο και λατινικές επιγραφές- ενημερώνεται συνεχώς, αλλά πρέπει να κατεβάσετε την *interface* και τα *data* σε έναν υπολογιστή.
- **Electronic Archive of Greek and Latin Epigraphy (EAGLE)** Μια διεπαφή πύλης που επιτρέπει την ταυτόχρονη ομοσπονδιακή αναζήτηση πολλαπλών επιγραφικών έργων- ο κατάλογος από το 2020: *Epigraphische Datenbank Heidelberg (EDH)*, *Epigraphic Database Roma (EDR)*, *Epigraphic Database Bari (EDB)*, *Hispania Epigraphica (HE)* και *Epigraphic Database Falsae*». Ένα έργο του Ιταλικού Ινστιτούτου για την Αρχαία Ιστορία (*Istituto italiano per la storia antica*).
- **Epigraphic Database Bari (EDB)** Το *EDB* ξεκίνησε το 1988 και ειδικεύεται στα επιγραφικά έγγραφα των χριστιανών της Ρώμης μεταξύ του 3ου και του 8ου αι. μ.Χ., υπό την αιγίδα του Ηλεκτρονικού Αρχείου Ελληνικής και Λατινικής Επιγραφικής (*EAGLE*)
- **Epigraphic Database for Ancient Asia Minor (EDAK)** Το έργο αυτό αποσκοπεί στη συλλογή των ευρέως διαδεδομένων δημοσιευμένων ελληνικών και λατινικών επιγραφών των περιοχών της σύγχρονης Τουρκίας

και στην παρουσίασή τους σε μια βάση δεδομένων με σύντομη περιγραφή και σχολιασμό.

- **Epigraphic Database Heidelberg (EDH)** (*Epigraphische Datenbank Heidelberg*) παρέχει κείμενα και μεταδεδωμένα με δυνατότητα αναζήτησης για αρχαίες λατινικές και δίγλωσσες (συνήθως λατινικές και ελληνικές) επιγραφές από τις επαρχίες της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Ένα έργο της *Heidelberger Akademie der Wissenschaften*.
- **Epigraphic Database Roma (EDR)** (προηγουμένως *Latin inscriptions from Italy*) Το 1999, το EDR ξεκίνησε ως ένα πειραματικό έργο με στόχο τη δημιουργία μιας ενιαίας βάσης δεδομένων για την αρχαία επιγραφική και στη συνέχεια έγινε μια ανεξάρτητη δομή το 2003.
- **Epigraphic Landscape of Athens** Η βάση δεδομένων ELA είναι ένας διαδικτυακός πόρος ανοικτής πρόσβασης με στόχο να παρέχει στους μελετητές ένα νέο ερευνητικό εργαλείο για την τοπογραφική μελέτη των δημόσιων επιγραφών της Αθήνας ως μέσων επικοινωνίας στο πλαίσιο του προγράμματος *The Epi-graphic Landscape of Athens*.
- **Epigraphik-Datenbank Clauss-Slaby (EDCS)** Αρκετά ολοκληρωμένη πηγή για λατινικές επιγραφές, συμπεριλαμβανομένης αλλά όχι μόνο της CIL, με βάση δεδομένων με δυνατότητα αναζήτησης με βάση «επιγραφές, επαρχία, τόπος, ημερομηνία, γένος επιγραφής/προσωπική κατάσταση και κείμενα». Αναπτύχθηκε από τους *Manfred Clauss, Anne Kolb, Wolfgang A. Slaby, Barbara Woitas* στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης (*Universität Zürich*) και στο Καθολικό Πανεπιστήμιο *Eichstätt-Ingolstadt* (*Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt*).
- **Greek & Latin Inscriptions: Digital Squeezes** Οι ελληνικές και λατινικές επιγραφές είναι μια συλλογή ψηφιοποιημένων αποτυπωμάτων (ακριβείς αποτυπώσεις σε χαρτί) επιγραφών από την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Μακεδονία. Οι αποτυπώσεις συνεισέφεραν από το Κέντρο Επιγραφικών και Παλαιογραφικών Σπουδών του Πολιτειακού Πανεπιστημίου του Οχάιο, σκοπός του οποίου είναι να προάγει τη μελέτη των επιγραφών και των χειρογράφων και να προωθεί ερευνητικές ευκαιρίες για όσους ενδιαφέρονται για αυτές τις πρωτογενείς πηγές πληροφοριών για τον αρχαίο και μεσαιωνικό κόσμο.
- **Hispania Epigraphica (HE)** (προηγουμένως *Latin inscriptions from Spain*) Διαδικτυακή βάση δεδομένων με ρωμαϊκές επιγραφές από την Ιβηρική Χερσόνησο.
- **Inscriptiones Christianae Graecae** Παλαιοχριστιανικές επιγραφές από τη Μικρά Ασία και την Ελλάδα. Παρέχει το πρωτότυπο κείμενο και μια μετάφραση της επιγραφής, καθώς και σχόλια και βιβλιογραφικές αναφορές. Παρέχονται εικόνες και/ή ομοιώματα όταν είναι διαθέσιμα..
- **Inscriptiones Graecae** -Η ψηφιακή επιστημονική έκδοση προσφέρει επί του παρόντος πρόσβαση στο κείμενο, στις μεταφράσεις (γερμανικά και αγγλικά) και στις κωδικοποιημένες με TEI (*Epidoc*) πηγές έντεκα τόμων των *Inscriptiones Graecae*. Ξεκινά με τον τόμο *IG IX 1², 4*, που δημοσιεύθηκε αρχικά σε έντυπη μορφή το 2001. Θα προστίθενται συνεχώς και άλλοι τόμοι.
- **L'Année épigraphique** Η σημαντική ετήσια έκδοση συλλέγει και δημοσιεύει όλες τις νέες λατινικές επιγραφές, καθώς και διορθώσεις κειμένων που είχαν ήδη εκδοθεί. Περιλαμβάνει επίσης ελληνικές επιγραφές της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (από το 1966).
- **Packard Humanities Institute: Greek Inscriptions**
- **Roman Inscriptions of Britain Online** Το *RIB Online* ενσωματώνει τα περιεχόμενα πολλαπλών τυποποιημένων σωμάτων - συμπεριλαμβανομένων των τόμων της έντυπης έκδοσης *Roman Inscriptions of Britain, The Vindolanda Writing Tablets: Tabulae Vindolandenses*, και κείμενα στο *Roman London's First Voices: Writing Tablets from the Bloomberg Excavations* -- καθώς και σχετικές προσθήκες και διορθώσεις, ορισμένους επικαιροποιημένους όρους και επικαιροποιημένα ονόματα ιδρυμάτων και τόπων.
- **Searchable Greek Inscriptions** Συλλογή αρχαίων ελληνικών επιγραφών. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με την έκδοση 10 του *PHI Workplace*.
- **Supplementum Epigraphicum Graecum** Νεοδημοσιευμένες ελληνικές επιγραφές και μελέτες για ήδη γνωστά έγγραφα. Πλήρη ελληνικά κείμενα όλων των νέων επιγραφών, περίληψη των νέων αναγνώσεων, ερμηνείες και μελέτες γνωστών επιγραφών.
- **The Inscriptions of Roman Tripolitania** Η πρώτη έκδοση των Επιγραφών της Ρωμαϊκής Τριπολιτείας, που κυκλοφόρησε το 1952, έχει εξαντληθεί εδώ και πολύ καιρό. Παραχθείσα σε μεταπολεμικές συνθήκες, περιλάμβανε μόνο εικονογραφήσεις λίγων επιγραφών, αν και πολλές από αυτές είχαν φωτογραφηθεί- και

προσέφερε μόνο περιορισμένες γεωγραφικές πληροφορίες.

- **TM Magic — Religious, Ritual, Magical and Divinatory texts**
- **Trismegistos** Μια διεπιστημονική πύλη παπυρολογικών και επιγραφικών πηγών για την Αίγυπτο και την κοιλάδα του Νείλου (800 π.Χ. - 800 μ.Χ.), που τώρα επεκτείνεται στον Αρχαίο Κόσμο γενικότερα.
- **U.S. Epigraphy Project** Στόχος του *U.S. Epigraphy Project* είναι η συγκέντρωση και διανομή πληροφοριών σχετικά με αρχαίες (κυρίως αλλά όχι μόνο) ελληνικές και λατινικές επιγραφές που σώζονται στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ

- **Current Epigraphy** Ιστολόγιο που δημοσιεύει «ανακοινώσεις για εργαστήρια και συνέδρια, ανακοινώσεις για ανακαλύψεις, δημοσιεύσεις και κριτικές, εκθέσεις έργων και περιγραφικούς συνδέσμους για ψηφιακά επιγραφικά έργα».
- **Curse Tablets from Roman Britain** Κείμενα και αρχαιολογικό πλαίσιο ενεπίγραφων μολύβδινων ελασμάτων από τη Ρωμαϊκή Βρετανία.
- **Epigraphic Database for Ancient Asia Minor** Η βάση δεδομένων περιλαμβάνει επί του παρόντος ελληνικές και λατινικές επιγραφές από «διάφορες περιοχές της ρωμαϊκής επαρχίας της Γαλατίας» (με αυτές της Λαοδικείας να προστίθενται). Οι επιγραφές συνοδεύονται από λεπτομερή σχόλια στα γερμανικά.
- **Etruscan Texts Project**
- **Guide de l'épigraphiste: Supplements** Συμπληρώματα που μπορούν να μεταφορτωθούν από το *Guide de l'épigraphiste* (3rd ed.)
- **Inscriptions of Aphrodisias**
- **Inscriptions of Israel Palestine**
- **Inscriptions of Roman Tripolitania**
- **MAMA (Monumentae Asiae Minoris Antiqua)** Τα *Monumenta Asiae Minoris Antiqua* (MAMA) XI, είναι ένα σώμα 387 επιγραφών και άλλων αρχαίων μνημείων από τη Φρυγία και τη Λυκαονία
- **Roman Inscriptions of Britain**
- **US Epigraphy**
- **Vindolanda Tablets Online** Ηλεκτρονική έκδοση των πινακίδων γραφής της *Vindolanda* που ανασκάφηκαν από το ρωμαϊκό φρούριο της *Vindolanda* στη βόρεια Αγγλία.
- **Vindolanda Tablets Online II** «Αδελφή ιστοσελίδα της *Vindolanda Tablets Online* (VTO). Το VTO2 δεν προορίζεται ως αντικατάσταση αλλά ως προσθήκη στο VTO.»

ΕΝΤΥΠΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

- McLean, Bradley Hudson (2002). *An introduction to Greek epigraphy of the Hellenistic and Roman periods from Alexander the Great down to the reign of Constantine* (323 B.C.-A.D. 337). Ann Arbor (Mich.): University of Michigan Pr.
- Woodhead, Arthur Geoffrey (1981). *The study of Greek inscriptions*. Cambridge: Cambridge University Pr.
- Meritt, Benjamin D. (1940). *Epigraphica attica*. Cambridge: Harvard University Pr.
- Millar, Fergus (1983). Epigraphy. In Crawford, M., Gabba, Emilio, Millar, Fergus & Snodgrass, A. (Eds.), *Sources for ancient history* (pp. 80-136). Cambridge: Cambridge University Pr.
- Bodet, John (Ed.). (2001). *Epigraphic evidence: ancient history from inscriptions*. London - New York:

Routledge.

Gordon, Arthur Ernest (1983). *Illustrated introduction to Latin epigraphy*. Berkeley (Calif.): University of California Pr.

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

- *Supplementum Epigraphicum Graecum (SEG)*. Leiden: Sijthoff. 1923-.
- *Corpus Inscriptionum Latinarum*. Berolini: G. Reimerum, 1862-.
- *Inscriptiones Graecae*. Berolini: G. Reimerum, 1873-.
- Sandys, J. E. (1927). *Latin epigraphy, an introduction to the study of latin inscriptions*. (rev. S.G. Campbell). Cambridge: Cambridge University Press, 1927/1974.
- Meiggs, Russell & Lewis, David M. (1988). *A selection of Greek historical inscriptions to the end of the fifth century B.C.* Oxford: Clarendon Pr.
- Welles, C. B. (1934). *Royal correspondence in the hellenistic period. A study in greek epigraphy*. New Haven (Conn.): Yale University Pr.
- Rhodes, Peter John & Osborne, Robin (2003). *Greek historical inscriptions: 404-323 BC*. Oxford ; New York: Oxford University Pr.
- Harding, Phillip E. (Ed.). (1985). *Translated documents of Greece and Rome, II: From the end of the Peloponnesian war to the battle of Ipsus*. Cambridge: Cambridge University Pr.
- Fornara, Charles W. (Ed.). (1983). *Translated documents of Greece and Rome, I: Archaic times to the end of the Peloponnesian war*. Cambridge: Cambridge University Pr.
- Austin, Michel M. (2006). *The Hellenistic world from Alexander to the Roman conquest: a selection of ancient sources in translation*. Cambridge ; New York: Cambridge University Pr.
- Bagnall, Roger S. & Derow, Peter (2004). *The Hellenistic period: historical sources in translation*. Oxford ; Malden (Mass.): Blackwell.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗΣ

- Liddel, Peter & Low, Polly (2013). Introduction: The Reception of Ancient Inscriptions. In Liddel, Peter & Low, Polly (Eds.), *Inscriptions and their uses in Greek and Latin literature* (pp. 1-29). Oxford ; New York: Oxford University Pr.
- Oliver, Graham J. (2000). Inscriptions. In Speake, Graham (2000). *Encyclopedia of Greece and the Hellenic tradition*. (vol. 1, 811-14). London ; Chicago: Dearborn.
- Stenhouse, William (2005). *Reading inscriptions and writing ancient history: historical scholarship in the late Renaissance*. London: Institute of Classical Studies, University of London.
- Stoneman, Richard (1985). The Abbé Fourmont and Greek archaeology. *Boreas*, VIII, 190-198.
- Weiss, R. (1969). The discovery of the Greek world. In Weiss, R. (1969). *The Renaissance discovery of classical antiquity* (Ch. 10, 131-144). Oxford: Blackwell; New York: Humanities Pr.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

- Jeffery, Lilian Hamilton (1990). *The local scripts of archaic Greece : a study of the origin of the Greek alphabet and its development from the eighth to the fifth centuries B.C.* Rev. ed. by A. W. Johnston. Oxford: Clarendon Pr.

ΟΙ ΧΑΡΑΚΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

- Tracy, Stephen V. (1975). *The lettering of an Athenian mason*. Princeton: American School of Class. Stud. at Athens.
- Tracy, Stephen V. (2014-2019). *Attic letter-cutters of ca. 370 to ca. 100 B. C.: addenda to the published lists of inscriptions*. *HOPOS*, 26-31, 39-50.
- Tracy, Stephen V. (2016). *Athenian lettering of the fifth century B. C.: the rise of the professional letter cutter*. Berlin ; Boston (Mass.): De Gruyter.
- Tracy, Stephen V. (2009). *Dating by lettering in Greek epigraphy: general styles and individual hands*. In

Martínez Fernández, Ángel (Ed.), *Estudios de epigrafía griega* (pp. 105-110). La Laguna: Universidad de La Laguna, Servicio de Publicaciones.

- Tracy, Stephen V. (2003). *Athens and Macedon: Attic letter-cutters of 300 to 229 B.C.* Berkeley (Calif.): University of California Pr.
- Tracy, Stephen V. (1996). Athenian letter-cutters and lettering on stone in Vth to Ist centuries B.C. In Macrakis, Michael S. (Ed.), *Greek letters: from tablets to pixels* (pp. 43-53). New Castle (Del.): Oak Knoll Pr.
- Tracy, Stephen V. (1995). *Athenian democracy in transition: Attic letter-cutters of 340 to 290 B.C.* Berkeley (Calif.): University of California Pr.
- Tracy, Stephen V. (1990). *Attic letter-cutters of 229 to 86 B.C.* Berkeley (Calif.): University of California Pr.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ:

- Harris, William V. (1989). *Ancient literacy*. Cambridge (Mass.): Harvard University Pr.
- Hedrick, Charles W. (1994). Writing, reading, and democracy. In Osborne, Robin & Hornblower, Simon (Eds.), *Ritual, finance, politics: Athenian democratic accounts presented to David Lewis* (pp. 157-174). Oxford: Clarendon Pr..
- Meyer, Elizabeth Anne (1990). Explaining the epigraphic habit in the Roman Empire : the evidence of epigraphs. *The Journal of Roman Studies*, LXXX, 74-96. Doi: 10.2307/300281
- Thomas, Rosalind (1989). *Oral tradition and written record in classical Athens*. Zutphen: .

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

- F. Bérard et al. *Guide de l'épigraphiste: Bibliographie choisie des épigraphies antiques et médiévales*. 4th ed. Paris 2010. <http://www.antiquite.ens.fr/ressources/publications-aux-p-e-n-s/guide-de-l-epigraphiste/article/overview>
- *Supplementum Epigraphicum Graecum (SEG)*.
- *Bulletin épigraphique*
- R. K. Pitt, 'Recent discoveries & resources in Athenian epigraphy,' *AR* 61 (2014-2015) 49-55; 'Recent epigraphic research in Central Greece: Euboea, Phokis & Lokris', *AR* 61 (2014-2015)65-74; Recent epigraphic research in Thasos, Aegean Thrace & Smothrace (2005-2015), *AR* 61 (2014-2015) 75-93.

ΠΑΠΥΡΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ

- **Advanced Papyrological Information System (APIS)**
- **Berliner Papyrusdatenbank: BerlPap:** Πληροφορίες σχετικά με τη συλλογή παπύρων των Εθνικών Μουσείων στο Βερολίνο (*Staatliche Museen zu Berlin*), με αρχεία για μεμονωμένους παπύρους, περιλαμβάνοντας μεταδεδομένα και εικόνες. Οι σελίδες είναι διαθέσιμες στα αγγλικά και στα γερμανικά.
- **Bibliographie papyrologique en ligne:** Διαδικτυακή έκδοση μιας ετήσιας παπυρολογικής βιβλιογραφίας, που προετοιμάζεται από το Κέντρο Ελληνικής Παπυρολογίας και Επιγραφής (*Centre de papyrologie et d'épigraphie grecque*) του Ελεύθερου Πανεπιστημίου των Βρυξελλών (*Université libre de Bruxelles*). Η «BP en ligne» περιλαμβάνει αναδρομικούς τόμους από το 1932, όταν αυτή η βιβλιογραφία, που εκδόθηκε από τον Σύλλογο Αιγυπτολογίας της Βασίλισσας Ελισάβετ (*Association égyptologique Reine Élisabeth*), δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά σε έντυπη μορφή.
- **CEDOPAL: Mertens-Pack 3 online Database:** Ολοκληρωμένη βάση δεδομένων ελληνικών και λατινικών λογοτεχνικών παπύρων. Τα αποτελέσματα των αναζητήσεων περιλαμβάνουν εκτενείς βιβλιογραφίες.
- **Center for the Tebtunis Papyri:** Εκτός από τη βάση δεδομένων *Tebtunis Papyri* που περιέχει λεπτομερείς εγγραφές, εικόνες και κείμενα πάνω από 1900 παπύρων (επίσης αναζητήσιμα στο *Papyri.info*), παρέχει πληροφορίες για τους αρχαιολογικούς χώρους, την ιστορία της συλλογής, διαδικτυακές εκθέσεις και δραστηριότητες του Κέντρου (στο Μπέρκλεϊ).
- **Centre for the Study of Ancient Documents at Oxford University** Ιδρύθηκε το 1995, το Κέντρο παρέχει μια εστία για τη μελέτη αρχαίων εγγράφων στην Οξφόρδη και έχει εξελιχθεί σε ερευνητικό κέντρο εθνικής και διεθνούς σημασίας.
- **Checklist of Editions of Greek, Latin, Demotic, and Coptic Papyri, Ostraca, and Tablets:** Παρέχει μια έτοιμη βιβλιογραφία όλων των μονογραφικών τόμων, τόσο τρέχοντων όσο και εκτός εκτύπωσης, ελληνικών, λατινικών, δημοτικών και κοπτικών εγγράφων σε πάπυρο, περγαμηνή, όστρακα ή ξύλινες πινακίδες.
- **Corpus papyrorum latinarum:** Βιβλιογραφικοί πόροι για λατινικούς παπύρους που φιλοξενούνται από το CEDOPAL.
- **Digital Corpus of Literary Papyri (DCLP):** «Προσφέρει πληροφορίες και μεταγραφές ελληνικών και λατινικών λογοτεχνικών και υπο-λογοτεχνικών παπύρων που διατηρούνται σε παπύρους, κεραμικά θραύσματα (όστρακα), ξύλινες πινακίδες και άλλα φορητά μέσα.»
- **Duke Databank of Documentary Papyri (DDbDP)**
- **Heidelberger Gesamtverzeichnis der griechischen Papyrusurkunden Ägyptens**
- **Leuven Database of Ancient Books:**
- **Organa Papyrologica** Προσπαθεί να παρέχει μια ενιαία διεπαφή αναζήτησης για όλες τις ψηφιοποιημένες και ηλεκτρονικά καταλογογραφημένες συλλογές παπύρων στη Γερμανία και στις γειτονικές της χώρες. Περιλαμβάνει το *Papyrus Portal*, το *Papyrus and Ostraca Project Halle-Jena-Leipzig*. Τα δεδομένα των συλλογών στη Βασιλεία, τη Βρέμη, το Έρλαγκεν, την Κολωνία, το Μάρμπουργκ, το Βίρτσμπουργκ και το Γκίσεν είναι επίσης διαθέσιμα.
- **P. Ant. (Antinoopolis Papyri),**
- **P. Herc. (Herculaneum Papyri)**
- **Papyri.info:** Μια μεγάλη συνεργατική παπυρολογική βάση δεδομένων που συγκεντρώνει πληροφορίες από το *Advanced Papyrological Information System (APIS)*, βασισμένο σε ένα έργο μεταξύ των αμερικανικών ιδρυμάτων με συλλογές παπύρων), το *Duke Databank of Documentary Papyri (DDbDP)*, το *Heidelberger Gesamtverzeichnis der griechischen Papyrusurkunden Ägyptens (HGV)*, και τη *Bibliographie papyrologique (BP)*. Περιλαμβάνει ψηφιοποιημένες εικόνες μεμονωμένων παπύρων, και πολλές εγγραφές περιλαμβάνουν μεταγραφές και μεταφράσεις κειμένων εγγράφων.

- **Papyrology Home Page:** *Σύνδεσμοι σε ιστότοπους που ασχολούνται με παπύρους.*
- **Papyrus Archives in Graeco-Roman Egypt**
- **POxy: Papyri Oxyrhynchus Online:** *Διαδικτυακός πίνακας περιεχομένων για όλους τους τόμους του Oxyrhynchus και ψηφιακές εικόνες των παπύρων από τον τόμο 15 και μετά. Βασικά μεταδεδομένα αλλά όχι μεταγραφές. Δείτε τις Location lists για τον εντοπισμό των παπύρων των πρώιμων τόμων (1-18). Επίσης, δείτε στο ίδιο για τις εικόνες τριών άλλων σημαντικών συλλογών της Οξφόρδης:*
- **Suppl. Mag. (Supplementum Magicum).**
- **TM Magic — Religious, Ritual, Magical and Divinatory texts**
- **University of Michigan Papyrus Collection:** *Ιστότοπος με μία από τις μεγαλύτερες συλλογές παπύρων στον κόσμο. Εκτός από τη διεπαφή για αναζήτηση στη βάση δεδομένων APIS (επίσης αναζητήσιμη στο Papyri.info), παρέχει εισαγωγικές πληροφορίες για την παπυρολογία, βιβλιογραφίες, διαδικτυακές εκθέσεις, συνδέσμους σε άλλους πόρους και σχετικές ειδήσεις.*
- **What's New in Papyrology (η πιο πρόσφατη εισαγωγή το 2016):** *Ιστολόγιο που καταγράφει «πρόσφατες δημοσιεύσεις παπύρων & όστρακα από τον 4ο αιώνα π.Χ. έως τον 8ο αιώνα μ.Χ.»*

ΕΝΤΥΠΑ

ΓΕΝΙΚΑ

- Bibliographie Papyrologique: Fichier électronique 1932—2010, under the direction of A. Martin with the assistance of R.S. Bagnall, A. Buchet, A. Deknudt, A. Delattre, P. Heilporn and H. Melaerts. Available on CD-ROM «Subsidia Papyrologica 4.0.» Brussels 2010. [AERE]
- Berichtigungsliste der griechischen Papyrusurkunden aus Ägypten.
  - I, ed. F. Preisigke. Berlin/Leipzig 1922. [WdG] **Online: [archive.org](#)**
  - II, ed. F. Bilabel, in 2 pts. Heidelberg 1931, 1933. [o.p.]
  - Pt. 1, Zweiter Band. Erste Hälfte 1931.
  - Pt. 2, Zweiter Band. Zweite Hälfte 1933. **Online: [archive.org](#)**
  - III, ed. M. David, B.A. van Groningen and E. Kiessling. Leiden 1958. [EJB] **Online: [archive.org](#)**
  - IV, ed. M. David, B.A. van Groningen and E. Kiessling. Leiden 1964. [EJB] **Online: [archive.org](#)**
  - V, ed. E. Boswinkel, M. David, B.A. van Groningen and E. Kiessling. Leiden 1969. [EJB] **Online: [archive.org](#)**
  - VI, ed. E. Boswinkel, P.W. Pestman and H.-A. Rupprecht. Leiden 1976. [EJB] **Online: [archive.org](#)**
  - VII, ed. E. Boswinkel, W. Clarysse, P.W. Pestman and H.-A. Rupprecht. Leiden 1986. [EJB]
  - VIII, ed. P.W. Pestman and H.-A. Rupprecht. Leiden 1992. [EJB] **Online: [archive.org](#)**
  - IX, ed. P.W. Pestman and H.-A. Rupprecht. Leiden 1995. [EJB] **Online: [archive.org](#)**
  - X, ed. P.W. Pestman and H.-A. Rupprecht. Leiden 1998. [EJB] **Online: [archive.org](#)**
  - XI, , ed. H.-A. Rupprecht and A.M.F.W. Verhoogt. Leiden 2002. [EJB] **Online: [archive.org](#)**
  - XII, ed. H.-A. Rupprecht and K.A. Worp. Leiden 2009. [EJB] **Online: [archive.org](#)**
  - XIII, ed. F.A.J. Hoogendijk and A. Joerdens. Leiden 2017. [EJB] **Online: <https://scholarlypublications.universiteitleiden.nl/handle/1887/53068>**
  - Vols. I-XI are available on CD-ROM. Leiden, 2009. [EJB]
- Berichtigungsliste der griechischen Papyrusurkunden aus Ägypten: Konkordanz
  - I, Berichtigungsliste der griechischen Papyrusurkunden aus Ägypten: Konkordanz und Supplement zu Band I—VII, ed. W. Clarysse, R.W. Daniel, F.A.J. Hoogendijk and P. van Minnen. Leuven 1989. [Peeters]
  - II, Berichtigungsliste der Griechischen Papyrusurkunden aus Ägypten: Konkordanz zu Band VIII—XI, ed. M.J. Bakker, A.V. Bakkers, F.A.J. Hoogendijk and N. Kruit. Leiden-Boston 2007. [EJB]
- Fachwörter des öffentlichen Verwaltungsdienstes Ägyptens in der griechischen Papyrusurkunden der pto-

emäisch-römischen Zeit, by F. Preisigke. Göttingen 1915. **Online: archive.org**

- Essai d'unification des méthodes employées dans les éditions de papyrus. (Résolution votée par le XVIIIe Congrès des Orientalistes, à Leyde, le 11 septembre 1931.), ChrEg 7 (1932) Nos 13-14, pp. 285-287. Online at <https://doi.org/10.1484/J.CDE.2.307092>. **Full bibliographic record**
- Lexikon der Ägyptologie, ed. W. Helck, E. Otto and W. Westendorf. Wiesbaden 1972-1996.
- The Leuven Homepage of Papyrus Collections World Wide, directed by W. Clarysse and H. Verreth, with H. Proost, I. Uytterhoeven, K. Vandorpe, P. van Minnen. Online at <http://www.trismegistos.org/coll/index.php>.
- Prosopographia Ptolemaica, ed. W. Peremans and E. Van 't Dack with additional editors as noted below. Leuven.
  - I, L'Administration civile et financière. 1950. (Studia Hellenistica 6).
  - II, L'Armée de terre et la police. 1952. (Studia Hellenistica 8).
  - III, Le Clergé, le notariat, les tribunaux. 1956, reprint 1977. (Studia Hellenistica 11).
  - IV, L'Agriculture et l'élevage. 1959. (Studia Hellenistica 12).
  - V, Le Commerce et l'industrie. Le Transport sur terre et la flotte. La Domesticité. 1963. (Studia Hellenistica 13).
  - VI, La Cour, les relations internationales et les possessions extérieures, la vie culturelle, ed. L. Mooren and W. Swinnen. 1968. (Studia Hellenistica 17).
  - VII, Index Nominum, ed. L. De Meulemeester-Swinnen and H. Hauben. 1975. (Studia Hellenistica 20).
  - VIII, Addenda et Corrigenda aux volumes I et II, ed. L. Mooren and W. Swinnen. 1975. (Studia Hellenistica 21).
  - IX, Addenda et Corrigenda au volume III, ed. W. Clarysse. 1981. (Studia Hellenistica 25).
  - X, Foreign Ethnicity in Hellenistic Egypt, ed. C. A. La' da. 2002. (Studia Hellenistica 38).
- Datierung und Prosopographie der koptischen Urkunden aus Theben, ed. W.C. Till. SBWien 240.1 (1954).

WÖRTERLISTE

- Λίστες λέξεων των πρόσφατων τόμων παπύρων και όστρακων, που συντάχθηκαν υπό την καθοδήγηση του D. Hagedorn, καλύπτοντας δημοσιεύσεις που δεν περιλαμβάνονται στο CD-ROM του DDDBDP. Ένα αρχείο Adobe Acrobat (.pdf) διατίθεται στη διεύθυνση <https://www.zaw.uni-heidelberg.de/hps/pap/WL/WL.pdf>. Τώρα συνεχίζεται από τους K. Maresch και D. Hagedorn και είναι διαθέσιμο μέσω των υπηρεσιών του CCEH στην Κολωνία <https://papyri.uni-koeln.de/papyri-woerterlisten/index.html>.

ΛΕΞΙΚΑ

- F. Preisigke and E. Kiessling., Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden 4 (various places, 1944-1993): a-z without "Fachwörter"
  - I, A-K, Berlin 1925. **Online: archive.org**
  - II, Λ-Ω, Berlin 1927. **Online: archive.org**
  - II, besondere Wörterliste, Berlin 1931. **Online: archive.org**
  - IV, A-Z in 5 pts. Berlin 1944—. **Online: archive.org**
  - Supplement 1 (1940—1966), ed. E. Kiessling. Amsterdam 1969—1971.
  - Supplement 2 (1967—1976), ed. H.-A. Rupprecht and A. Jördens. Wiesbaden 1991.
  - Supplement 3 (1977-1988), ed. H.-A. Rupprecht and A. Jördens. Wiesbaden 2000.
- Husson, Geneviève (1983). *Oikía Le vocabulaire de la maison privée en Égypte d'après les papyrus grecs*. Paris: Publ. de la Sorbonne.
- Russo, Simona (1999). *I gioielli nei papiri di età greco-romana*. Firenze: Istituto Papirologico G. Vitelli.
- Horsley, Greg H. R. (1989). *New documents illustrating early Christianity, V: Linguistic essays*. Sydney: North Ryde Macquarie Univ.
- Dizionario dei nomi geografici e topografici dell'Egitto greco-romano, ed. A. Calderini and S. Daris.

quest. London: British Mus. Publ.

- Capasso, Mario (2005). *Introduzione alla papirologia: dalla pianta di papiro all'informatica papirologica*. Bologna: Il Mulino.
- Depauw, Mark (1997). *A companion to demotic studies*. Fondation égyptologique reine Elisabeth. <https://archive.org/details/a-companion-to-demotic-studies>
- Fikhman, Itzhak F. (1987). *Introduction à la papyrologie documentaire* (στη ρωσική). Moskva: Nauka.
- Handley, Eric Walter (2001). Scribes and scholars : Greek papyri and the survival of literature. In Easterling, Pat & Handley, Carol (Eds.), *Greek scripts: an illustrated introduction* (pp. 41-49). London: Society for the Promotion of Hellenic Studies.
- Hoffmann, Friedhelm (2000). *Ägypten: Kultur und Lebenswelt in griechisch-römischer Zeit : eine Darstellung nach den demotischen Quellen*. Berlin: Akademie Verl.
- Lewis, Naphtali (1983). *Life in Egypt under Roman rule*. Oxford: Clarendon Pr.
- Mitteis, L.–Wilcken, U. *Grundzüge und Chrestomathie der Papyruskunde* (Leipzig–Berlin 1912)
  - Historischer Teil (U. Wilcken). v.1: Grundzüge; v.2: Chrestomathie **Online: archive.org**
  - Juristischer Teil (L. Mitteis). v.1: Grundzüge; v.2: Chrestomathie **Online: archive.org**
- Montevicchi, Orsolina (1988). *La papirologia*. Milano: Vita e Pensiero.
- Παπαθωμάς, Αμφιλόχιος (2019). *Αρχαία και μεσαιωνικά κείμενα σε παπύρους, όστρακα, πινακίδες και πρώιμες περγαμηνές: 430/420 π.Χ. - αρχές 9ου αι. μ.Χ.* [Σίλλυβος].
- Peremans, Willy & Vergote, Joseph (1942). *Papyrologisch handboek*. Leuven: .
- Pestman, Pieter Willem (1990). *The new papyrological primer*. Leiden: Brill.
- Preisendanz, K. (1933). *Papyrusfunde und Papyrusforschung*. Leipzig: Hiersemann.
- Rupprecht, Hans-Albert (1994). *Kleine Einführung in die Papyruskunde*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.
- Schubart, W. (1918). *Einführung in die Papyruskunde*. Berlin: Weidmann.
- Turner, Eric G. (1973). *The papyrologist at work*. Durham (N. C.): Duke Univ.
- Turner, Eric G. (1980). *Greek papyri. An introduction*. Oxford: Univ. Pr.
- Youtie, H. C. (1974). *The textual criticism of documentary papyri. Prolegomena*. London.
- Youtie, H. C. (1963). The papyrologist, artificer of fact. *Greek, Roman and Byzantine Studies*, IV, 19-32.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ

- Mayser, Edw. (1970). *Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit*. 1.2-2.3 (Berlin & Leipzig, 1926-1938; 1.1, ed. H. Schmoll: Berlin, 1970.
- Gignac, Francis T. (1976). *A grammar of the Greek papyri of the Roman and Byzantine periods, I: Phonology*. Milano: Ist. Ed. Cisalpino La Goliardica.
- Gignac, Francis T. (1981). *A grammar of the Greek papyri of the Roman and Byzantine periods, II: Morphology*. Milano: Ist. ed. Cisalpino.
- Mandilaras, B.G. (1973). *The Verb in the Greek Non-literary Papyri*. Athens.
- Palmer, Leonard R. (1946). *A grammar of the post-Ptolemaic papyri, I: Accidence and word formation, 1 : The suffixes*. Oxford: Oxford University Pr.

ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΟΛΟΓΙΑ

- Barbour, R. S. (1981). *Greek literary hands A.D. 400-1600*. Oxford: Palaeograph handbooks Oxford Clarendon Pr.
- Boswinkel, F. & Sijpesteijn, Pieter Johannes (1968). *Greek papyri, ostraca and mummy labels*. Amsterdam: Hakkert.
- Cavallo, Guglielmo (1967). *Ricerche sulla maiuscula biblica*. Firenze: Le Monnier.
- Cavallo, Guglielmo & Maehler, Herwig (1987). *Greek bookhands of the early Byzantine period A.D. 300-800*. London: Inst. of Class. Stud. of the Univ.

- Harrauer, Hermann (2010). *Handbuch der griechischen Paläographie*. Stuttgart: Hiersemann.
- Roberts, Colin H. (1956). *Greek literary hands: 350 B.C.-A.D. 400*. Oxford: Clarendon Pr.
- Schubart, W., & Königliche Museen zu Berlin. (1911). *Papyri graecae berolinenses collegit Wilhelm Schubart*. Bonnae [Bonn]: A. Mareus et E. Weber.
- Schubart, W. (1925). *Griechische Palaeographie : Handbuch der Altertumswissenschaft* (Müller-Otto), Palaeogr. 1. Teil. München: Beck. rp. 1966.
- Seider, Richard (1967-70). *Paläographie der griechischen Papyri*. I, Tafeln, 1 : Urkunden. II, Tafeln, 2 : Literarische Papyri. Stuttgart: Hiersemann. (με προσοχή στις μεταγραφές)
- Seider, Richard (1972, 1978, 1981). *Paläographie der lateinischen Papyri*,. Bd. I Urkunden. Bd. II, 1 Literarische Papyri. Bd. II, 2 Juristische und Christliche Texte. Stuttgart: Hiersemann
- Boswinkel, F. & Sijpesteijn, Pieter Johannes (1968). *Greek papyri, ostraca and mummy labels*. Amsterdam: Hakkert.
- Turner, Eric G. (1987). *Greek manuscripts of the ancient world*. London: Inst. of Class. Stud. of the Univ.
- Easterling, Pat and Handley, Carol (Eds.). (2001). *Greek scripts: an illustrated introduction*. London: Society for the Promotion of Hellenic Studies.
- Blanchard, Alain and Irigoien, Jean (Eds.). (1989). *Les débuts du codex. Actes de la journée d'étude organisée à Paris les 3 et 4 juillet 1985 par l'Institut de papyrologie de la Sorbonne et l'Institut de recherche et d'histoire des textes*. Turnhout: Brepols.
- Hussein, M. A., Mueller, W., Krauspe, Renate & Luft, Ulrich (1970). *Vom Papyrus zum Codex: Der Beitrag Ägyptens zur Buchkultur*. Leipzig: Edit. Leipzig.
- Turner, Eric G. (1978). Towards a typology of the early codex (third to sixth centuries), II. In Gruys, J. A. & Gumbert, Johan Peter (Eds.), *Codicologica, II: Éléments pour une codicologie comparée* (pp. 9-14). Leiden: Brill.
- Turner, Eric G. (1978). Actes du XVe Congrès international de papyrologie, I: Rapport inaugural : *The terms recto and verso. The anatomy of the papyrus roll*. Bruxelles: Fond. égypt. Reine Élisabeth.
- Roberts, C. H. & Skeat, T. C. (1983). *The birth of the codex*. Oxford: Oxford University Pr.

ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ

Σημειώστε ότι πολλές βιβλιοθήκες σε όλη την Ευρώπη και τον κόσμο έχουν διαθέσει τα χειρόγρατά τους στο διαδίκτυο. Δεδομένου ότι δεν μπορεί να καταγραφεί κάθε βιβλιοθήκη παρακάτω, είναι μια καλή στρατηγική να προσπαθήσετε να εξερευνήσετε τις ψηφιακές πηγές της βιβλιοθήκης που κατέχει το χειρόγραφο που σας ενδιαφέρει. Για παράδειγμα, η the **Biblioteca Medicea Laurenziana** (Λαυρεντιανή Βιβλιοθήκη στη Βενετία) και τα χειρόγρατά της μπορούν να είναι προσβάσιμα στο διαδίκτυο.

- **Bibliotheca Legum** Πύλη για τη μελέτη μεσαιωνικών χειρογράφων του Ρωμαϊκού Δικαίου, συμπεριλαμβανομένων συνδέσμων σε ψηφιοποιημένες εικόνες.
- **Bibliothèque virtuelle des manuscrits médiévaux** Αποθετήριο με συνδέσμους σε ψηφιοποιημένα χειρόγραφα στις γαλλικές βιβλιοθήκες.
- **Digital Scriptorium** Το *Digital Scriptorium* είναι μια βάση δεδομένων εικόνων μεσαιωνικών και αναγεννησιακών χειρογράφων που ενώνει διάσπαρτους πόρους από πολλά ιδρύματα σε ένα διεθνές εργαλείο για διδασκαλία και ακαδημαϊκή έρευνα.
- **Digitized Greek Manuscripts** Απλή βάση δεδομένων με συνδέσμους σε εικόνες και περιγραφές όλων των πλήρως ψηφιοποιημένων ελληνικών χειρογράφων.
- **Dumbarton Oaks: Manuscripts on Microfilm Database** Η Ερευνητική Βιβλιοθήκη του *Dumbarton Oaks* κατέχει περισσότερα από 2000 μικροφίλμ μεσαιωνικών και πρώιμων σύγχρονων χειρογράφων.
- **Early Latin manuscripts** Βασισμένο στο *Codices Latini Antiquiores* του E. A. Lowe – «εστιάζει σε μη-τεκμηριωμένα κείμενα που γράφτηκαν πριν από το έτος 800. Όλα τα χειρόγραφα στο *corpus* του Lowe και τα συμπληρώματά του θα βρεθούν στη βάση δεδομένων, μαζί με διορθώσεις από τον Lowe και μεταγενέστερους μελετητές.»
- **Gallica (digitised collections of the Bibliothèque nationale de France)** Περιλαμβάνει σχεδόν όλα τα μεσαιωνικά χειρόγραφα της συλλογής τους.
- **Greek Codicology/Paleography – Oxford Bibliography** Πλήρης σχολιασμένη βιβλιογραφία από την *Immaculada Pérez Martín* από το *Oxford Bibliographies Online*.
- **Greek Paleography: From Antiquity to the Renaissance** Πλήρες εκπαιδευτικό βοήθημα που δημιουργήθηκε από τον *Timothy Janz*.
- **Handschriften der Diözesan- und Dombibliothek Köln** Στη *Diözesan- und Dombibliothek* βρίσκονται περίπου 1.000 μεσαιωνικά και νεότερα χειρόγραφα.
- **Latin Paleography, Editing, & Transmission of Classical Texts: Oxford Bibliography** Πλήρης σχολιασμένη βιβλιογραφία από την *Maura Lafferty* από το *Oxford Bibliographies Online*.
- **Latin Paleography: From Antiquity to the Renaissance** Πλήρες εκπαιδευτικό βοήθημα που δημιουργήθηκε από τον *Timothy Janz*.
- **LDAB : Leuven Database of Ancient Books** Η βάση δεδομένων περιέχει ελληνικά και λατινικά λογοτεχνικά κείμενα. Υπάρχουν επίσης βάσεις δεδομένων συλλογών και αρχείων.
- **Palaeography Checklist** Λίστα ελέγχου πόρων παλαιογραφίας από τον Καθηγητή *Peter van Minnen* του *UC*.
- **Parker Library on the Web** Μια ψηφιακή έκθεση σχεδιασμένη να υποστηρίξει τη χρήση και τη μελέτη των χειρογράφων στη ιστορική *Parker Library* στο *Corpus Christi College, Cambridge*.
- **Pinakes** Περιγραφική βάση δεδομένων ελληνικών χειρογράφων που φιλοξενείται από το *Institut de Recherche et d'Histoire des Textes*.
- **Printed Catalogs Online** Λίστα διαδικτυακών καταλόγων ελληνικών χειρογράφων που διατηρεί το

Dumbarton Oaks.

- **Pyle: A Gateway to Greek Manuscripts** Ένα συνεργατικό εργαλείο για τη διδασκαλία και την ακαδημαϊκή έρευνα στον τομέα της ελληνικής παλαιογραφίας και κωδικολογίας, με στόχο τη συλλογή διάσπαρτων πόρων από διάφορα άτομα και ιδρύματα, προσθέτοντας σταδιακά νέες πληροφορίες, υλικά και υπηρεσίες.
- **St. Laurentius Digital Manuscript Library at the University of Lund** Μια πλατφόρμα για τη μακροχρόνια διατήρηση και την προσβάσιμη αποθήκευση ψηφιοποιημένων χειρογράφων στο Πανεπιστήμιο της Lund.
- **Vatican Apostolic Library** Πρόσβαση στις ψηφιακές συλλογές της Βιβλιοθήκης του Βατικανού, συμπεριλαμβανομένων χειρογράφων, εντύπων και άλλων υλικών.
- **Vatican Library digitised collections** Συμπεριλαμβανομένων των χειρογράφων.

ΕΝΤΥΠΑ

- Dickey, Eleanor (2007). *Ancient Greek scholarship: a guide to finding, reading, and understanding scholia, commentaries, lexica, and grammatical treatises, from their beginnings to the Byzantine period.* Oxford ; New York: Oxford University Pr.
- Coulson, Frank T. & Babcock, Robert G. (2020). *The Oxford handbook of Latin palaeography.* New York: Oxford University Pr.
- Bischoff, Bernhard (1990). *Latin palaeography : antiquity and the Middle Ages.* Cambridge: Cambridge University Pr.
- Thompson, Edward Maunde (1912). *An Introduction to Greek and Latin Palaeography.* Oxford, England: Clarendon Press.
- Agati, Maria Luisa (2009). *Il libro manoscritto da Oriente a Occidente: per una codicologia comparata.* Roma: L'Erma di Bretschneider.
- Barbour, R. S. (1981). *Greek literary hands A.D. 400-1600.* Oxford: Palaeograph handbooks Oxford Clarendon Pr.
- Bausi, A. et al. (ed.) (2015). *Comparative Oriental Manuscript Studies*, Hamburg. Κεφάλαια: “Greek manuscripts” “Greek codicology” (ed.) M. Maniaci; “Greek palaeography” (ed.) D. Bianconi; and “Catalogues of Greek manuscripts” (ed.) A. Binggeli.
- Canart, P. et al.ii (1998). *Facsimili di codici greci della Biblioteca Vaticana*, I: Tavole, Città del Vaticano.
- Crisci, Edoardo, Degni, Paola & Arnesano, Daniele (2011). *La scrittura greca dall'antichità all'epoca della stampa: una introduzione.* Roma: Carocci.
- Dover, K. (1997). «Κριτική των κειμένων», στο: H.-G. Nesselrath, *Einleitung in die Griechische Philologie*, Leipzig, [H.-G. Nesselrath (επιμ.), *Εισαγωγή στην Αρχαιογνωσία*, τόμ. I: Αρχαία Ελλάδα (Αθήνα, 2001), 47-60]
- Easterling, P. and C. Handley (eds.) (2001). *Greek Scripts. An Illustrated Introduction*, London.
- Follieri, E. (1969). *Codices graeci Bibliothecae Vaticanae selecti*, Città del Vaticano.
- Gamillscheg, E., Harlfinger, D., Eleuteri, P. & Hunger, H. (1997). *Repertorium der griechischen Kopisten : 800-1600. 3.: Handschriften aus Bibliotheken Roms mit dem Vatikan.* Wien: Verl. der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- Giannouli, A.– Schiffer, E. (eds.) (2011). *From Manuscripts to Books. Vom Codex zur Edition. Proceedings of the International Workshop on Textual Criticism and Editorial Practice for Byzantine Texts (Vienna, 10-11 December 2009)*, Wien.
- Greetham, David, C. (1994). *Textual Scholarship: An Introduction.* New York: Routledge.
- Hunger, Herbert (1995). *Ο κόσμος τοῦ βυζαντινοῦ βιβλίου. Γραφή και ἀνάγνωση στὸ Βυζάντιο* [ελλ. μτφρ. Γ. Βασιλάρος, επιμ. Τ. Κόλιας], Ἀθήνα.
- Hunger, Herbert (2001). *Η χειρόγραφη παράδοση στον Μεσαίωνα και τους πρώιμους νέους χρόνους.*

- Παλαιογραφία, στο: H.-G. Nesselrath, *Εισαγωγή στην Αρχαιογνωσία*. Τόμος Α': Αρχαία Ελλάδα [ελλ. μτφρ. Ι. Αναστασίου, Ι. Βάσσης, Σοφία Κοτζάμπαση κ.ά., επιμ. Δ. Ιακώβ – Α. Ρεγκάκος], Αθήνα, 18-46
- Irigoin, Jean (2003). *La tradition de textes grecs. Pour une critique historique*, Paris: Les Belles Lettres.
  - Maas, Paul (1984²). *Κριτική τῶν κειμένων* [μετάφραση – σχόλια Ν. Χιονίδης], Αθήνα: Παπαδήμας.
  - Maniaci, Marilena (2005¹). *Archeologia del manoscritto. Metodi, problemi, bibliografia recente*, Roma: Viella.
  - Mioni, Elpidio (2004). *Εἰσαγωγή στὴν ἑλληνικὴ παλαιογραφία* [ελλ. μτφρ. Ν. Μ. Παναγιωτάκης], Αθήνα: MIET.
  - Pasquali, Giorgio (1952). *Storia della tradizione critica del testo*, Firenze: Le Lettere.
  - Perria, Lidia (2011). *Γραφίς: per una storia della scrittura greca libraria, secoli IV a.C.-XVI d.C.*, Rome and Vatican: Biblioteca Apostolica Vaticana.
  - Perria, Lidia (2019). *Οι γραφές των ελληνικών χειρογράφων. Εισαγωγή στην ιστορία της ελληνικής βιβλιακής γραφής (4ος αιώνας π.Χ. - 16ος αιώνας μ.Χ.)* (ελλην. μτφρ. Ε. Λίτσας, Α. Τριάντου), Θεσ/κη: University Studio Press.
  - Renehan, Robert (1969). *Greek Textual Criticism: A Reader*, Cambridge: MA: Harvard University Press.
  - Reynolds, L. D. –Wilson, N. G. (1989²). *Αντιγραφείς και φιλόλογοι. Τὸ ἱστορικὸ τῆς παράδοσης τῶν κλασικῶν κειμένων* [ελλ. μτφρ. Ν. Μ. Παναγιωτάκης], Αθήνα: MIET.
  - West, Martin L. (1989). *Κριτικὴ τῶν κειμένων καὶ τεχνικὴ τῶν ἐκδόσεων ὅπως ἐφαρμόζονται στοὺς Ἕλληνες καὶ Λατίνους συγγραφεῖς* [ελλ. μτφρ. Γ. Μ. Παράσογλου], Αθήνα: Δαίδαλος Ι. Ζαχαρόπουλος.
  - Wilson, Nigel (c1973). *Mediaeval Greek Bookhands: Examples Selected from Greek Manuscripts in Oxford Libraries*, Cambridge: MA:Mediaeval Academy of America.
  - Wilson, Nigel (2008). Palaeography, in Jeffreys, Elizabeth., Haldon, John F., Cormack, Robin (eds.). *Oxford Handbook of Byzantine Studies*. Oxford ; New York : Oxford University Press, 101-114.

ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- *Scriptorium*
- *Segno e Testo*
- *Scripta*
- *Nea Rhome*

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ

- **Oxford Classical Dictionary Online:** Συνεχώς ενημερωμένη εγκυκλοπαίδεια για όλες τις πτυχές της κλασικής αρχαιότητας. 5η έκδοση, 2016. Δείτε εδώ τη λίστα των *abbreviations* των επιστημονικών περιοδικών και των κλασικών έργων (ή κατεβάστε το **PDF**).
- **Brill's Original "Big" Pauly:** (δηλαδή **Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft**) Πρόκειται για μια πολύ σημαντική εγκυκλοπαίδεια του αρχαίου κόσμου στα γερμανικά (δείτε τα έντυπα βιβλία για τον "New Pauly" στα αγγλικά), η οποία ψηφιοποιείται στο *Wikisource*. Τα θέματα είναι από δύο τμήματα: Αρχαιότητα, που καλύπτει τον αρχαίο κόσμο της Ελλάδας και της Ρώμης, και την Κλασική Παράδοση, που καλύπτει την ιστορία της κλασικής υποτροφίας.
- **Cambridge Ancient History:** Έγκυρη ιστορία του αρχαίου κόσμου, που παρουσιάζεται σε κεφάλαια **PDF** προς λήψη. Το *CAH* είναι η πιο ολοκληρωμένη έρευνα της αρχαίας ιστορίας που διατίθεται. Καλύπτει την προϊστορική Μεσογειακή εποχή (Μεσοποταμία, Αίγυπτος, την περίοδο των Μινωϊτών και των Μυκηναίων έως το 324 μ.Χ. όταν ο Μέγας Κωνσταντίνος έγινε ο μοναδικός ηγεμόνας της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας). Το *CAH* περιλαμβάνει στους συντελεστές του κορυφαίους Βρετανούς κλασικούς και Μεσανατολικούς μελετητές διαφόρων γενεών, μαζί με σημαντικούς Αμερικανούς και Ευρωπαίους μελετητές. Πολιτική, κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική ιστορία. Χάρτες και γενεαλογικοί πίνακες. Εκτενείς βιβλιογραφίες. Οι πίνακες τυπώνονται σε ξεχωριστούς τόμους. Είναι κάπως δύσκολο στη χρήση λόγω των πολυάριθμων αναθεωρήσεων. Ως αποτέλεσμα, τα μέρη του είναι τώρα σε διάφορες εκδόσεις.
- **Cambridge Histories – Ancient History & Classics:** Το *Cambridge Histories* προσφέρει μια βασική συλλογή αναφορών για τον αρχαίο κόσμο σε μια σειρά από εκδόσεις του *Cambridge University Press*. Διατίθεται σε κεφάλαια **PDF** προς λήψη.

ΕΝΤΥΠΑ

ΓΕΝΙΚΑ

- *The Oxford History of the Classical World*. Boardman, John, Jasper Griffin, and Oswyn Murray, eds. New York: Oxford University Press, 1986; 1991.
- *Brill's New Pauly*. Cancik, Hubert, and Helmut Schneider, eds. Leiden; Boston: Brill, 2002-. Αγγλική έκδοση του *Der Neue Pauly*, επικαιροποιημένη και συντομευμένη έκδοση του μνημειώδους *Pauly-Wissowa*. Καλύπτει την Εγγύς Ανατολή και την Αίγυπτο ως προδρόμους της Ελλάδας και της Ρώμης, την επιρροή που άσκησαν στους Κέλτες, τους Γερμανούς και τους Άραβες, καθώς και τις βυζαντινές σπουδές.
- *Encyclopedia of the Ancient World: Antiquity*. Brill's New Pauly. Καλύπτει την ύστερη Εποχή του Χαλκού έως τον έβδομο αιώνα μ.Χ., επεκτεινόμενη σε όλους τους πολιτισμούς της Μεσογείου, συμπεριλαμβανομένης της Εγγύς Ανατολής και της Αιγύπτου.
- *Encyclopedia of the Ancient World: Classical Reception*. Brill's New Pauly. Καλύπτει την πρόσληψη των κλασικών.
- *Chronologies of the ancient world: names, dates and dynasties*. Brill's New Pauly Supplement 1. Edited by Walter Eder and Johannes Renger ; translated and edited by Wouter F.M. Henkelman ; assistant editor, Robert Chenault.
- *Dictionary of Greek and Latin authors and texts*. Brill's New Pauly Supplement 2. Edited by Manfred Landfester in collaboration with Brigitte Egger; translated and edited by Tina Jerke and Volker Dallman.: Επισκόπηση των κυριότερων συγγραφέων και στη συνέχεια παραθέτει όλους τους σημαντικούς παύρους, χειρόγραφα, σχόλια, πρώιμες και σύγχρονες έγκυρες εκδόσεις, μεταφράσεις και σχόλια. Η πληρέστερη

πηγή για την κειμενική βιβλιογραφία των κλασικών συγγραφέων.

- *The early Mediterranean world, 1200-600 BC*. Brill's New Pauly Supplement 9. Edited by Anne-Maria Wittke. 2018.
- *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt (ANRW)* Εγχειρίδιο των «Ρωμαϊκών Σπουδών με την ευρύτερη έννοια και περιλαμβάνει την ιστορία της πρόσληψης και της επιρροής του ρωμαϊκού πολιτισμού μέχρι σήμερα». **Online index** από το Πανεπιστήμιο του Kentucky.
- *Who Was Who in the Roman World: 753 B.C.-A.D. 476*. Bowder, Diana, ed. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1980.
- *A Dictionary of Ancient History*. Speake, Graham. Oxford: Blackwell, 1994.
- *Encyclopedia of the Roman Empire*. Bunson, Matthew. Rev. ed. New York: Facts on File, 2002.
- *Lexikon der alten Welt*. Zürich: Artemis Verlag, 1965. :Το λεγόμενο λεξικό Artemis προσφέρει καθοδήγηση για την αναγνώριση και τον εντοπισμό χειρογράφων από τα λατινικά ονόματα που τους αποδίδονται, καταλόγους σημαντικών χώρων και των ανασκαφών τους, βάρη και μέτρα και ρητά.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η βιβλιογραφία για την ιστορία δεν μπορεί να καλυφθεί σε αυτό το χρηστικό έντυπο. Περισσότερες αναφορές και για εξειδικευμένα ζητήματα ανά θεματική ενότητα στο <https://www.sun.ac.za/english/faculty/arts/ancient-studies/Documents/Ancient%20World%20Bibliography.pdf> και στο https://penelope.uchicago.edu/~grout/encyclopaedia_romana/bibliography.html

ΕΝΤΥΠΑ

- Crawford, Michael H. (1975). *Roman republican coinage*. Cambridge: Cambridge University Pr.: Η σημαντικότερη συλλογή νομισμάτων από τη Ρωμαϊκή Δημοκρατία. Δεν περιέχει πινακίδες και εικόνες, αλλά παρέχει λεπτομερείς περιγραφές και χρήσιμες αναλύσεις όπου είναι δυνατόν. Για να το χρησιμοποιήσετε, πρέπει να γνωρίζετε τον αριθμό «RRC/Crawford» του νομίσματος που αναζητάτε. (Όλα τα νομίσματα της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας αναφέρονται με έναν αριθμό RRC/Crawford). Ο πρώτος τόμος περιέχει τον κατάλογο με περιγραφή και ανάλυση των νομισμάτων, ενώ ο δεύτερος τόμος περιέχει μια σειρά ερμηνευτικών σημειώσεων και εξειδικευμένων οδηγιών για τη χρήση, την ανάπτυξη και τον σχεδιασμό των νομισμάτων της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας.
- Howgego, Christopher (1995). *Ancient history from coins*. London ; New York: Routledge.
- Kallet, Lisa & Kroll, John H. (2020). *The Athenian empire : using coins as sources*. Cambridge ; New York: Cambridge University Pr.
- Thonemann, Peter (2015). *The Hellenistic world: using coins as sources*. Cambridge: Cambridge University Pr.
- Yarrow, Liv Mariah (2021). *The Roman Republic to 49 BCE : using coins as sources*. Cambridge ; New York: Cambridge University Pr.
- Rowan, Clare (2019). *From Caesar to Augustus (c. 49 BC-AD 14) : using coins as sources*. Cambridge: Cambridge university press. Oxford Handbook of Greek & Roman Coinage.

ΑΤΛΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ

- **Ancient World Mapping Center:** *maps for students: 50 υψηλής ανάλυσης χάρτες του αρχαίου κόσμου ανοικτής πρόσβασης και για καταφόρτωση. Δες τις Pleiades για μία βάση δεδομένων για τον Ελληνο-Ρωμαϊκό κόσμο συνδεδεμένη με τους χάρτες της Google*
- **Antiquity à-la-carte:** *Από το Ancient World Mapping Center, αυτός ο πόρος «συνδυάζει τα καλύτερα διαθέσιμα επιστημονικά χωρικά δεδομένα με ένα διαισθητικό περιβάλλον που επιτρέπει στους χρήστες να δημιουργούν, αποθηκεύουν, μοιράζονται και κατεβάζουν χάρτες σε διάφορες μορφές.»*
- **Digital Atlas of Roman and Medieval Civilization (DARMC):** *Επιτρέπει καινοτόμες χωρικές και χρονικές αναλύσεις όλων των πτυχών των πολιτισμών της δυτικής Ευρασίας στα πρώτα 1500 χρόνια της εποχής μας, καθώς και τη δημιουργία πρωτότυπων χαρτών που απεικονίζουν διαφορετικές όψεις του αρχαίου και μεσαιωνικού πολιτισμού.*
- **Digital Atlas of the Roman Empire:** *Δεύτερη έκδοση του βασικού χάρτη του έργου Pelagios. Παρέχει εκτεταμένα μεταδεδομένα και συνδέσεις με άλλους γεωγραφικούς πόρους. Δείτε εδώ τον βασικό χάρτη Pelagios (2012).*
- **Digital Augustan Rome**
- **ORBIS: The Stanford Geospatial Network Model of the Roman World:** *...ανακατασκευάζει τον χρόνο, το κόστος και τη χρηματική δαπάνη που σχετίζονται με μια ευρεία γκάμα διαφορετικών τύπων ταξιδιών στην αρχαιότητα.»*
- **TIB: Digital Tabula Imperii Byzantini:** *Η TIB πραγματοποιεί συστηματική έρευνα στην ιστορική γεωγραφία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, από τις αρχές του 4ου αιώνα έως τα μέσα του 15ου αιώνα. Σκοπός του έργου είναι η δημιουργία ενός ιστορικού άτλαντα του βυζαντινού χώρου από την Ύστερη Αρχαιότητα έως την πρώιμη σύγχρονη περίοδο.»*

ΕΝΤΥΠΑ

- Cary, M. (1949). *The geographic background of Greek and Roman history*. Oxford: Oxford University Pr.
- Grant, Michael (1986). *A guide to the ancient world. A dictionary of classical place-names*. New York: H. W. Wilson.
- Morkot, Robert (1996). *The Penguin historical atlas of ancient Greece*. London ; New York: Penguin Books.
- Richardson, Lawrence (1992). *A new topographical dictionary of ancient Rome*. Baltimore (Md.): Johns Hopkins University Pr. *Έξοχη πηγή για όλα τα κτήρια και τη γεωγραφική θέση στην αρχαία Ρώμη.*
- Grant, Michael (1994). *Atlas of classical history*. Oxford ; New York: Oxford University Pr.
- Hawkes, Jacquetta (1974). *Atlas of ancient archaeology*. London: Heinemann. *Αν και παρωχημένος, αυτός ο άτλας παρείχε σύντομα εισαγωγικά στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους στην αρχαιότητα. Καλύπτει*

γνωστές και λιγότερο γνωστές τοποθεσίες από όλο τον κόσμο. Περιλαμβάνει χάρτες τοποθεσιών και σύντομη βιβλιογραφία κάθε τοποθεσίας, καθώς και χρονολογικό διάγραμμα.

- Haselberger, Lothar, Romano, David Gilman, Dumser, Elisha Ann and Borbonus, Dorian (Eds.). (2002). *Mapping Augustan Rome*. Portsmouth (R. I.): Journal of Roman Archaeology.
- Steinby, Eva Margareta et al. (1993-2014). *Lexicon topographicum urbis Romae*: Roma: Ousar.. 18 τόμοι μαζί με τα συμπληρώματα. Λεπτομέρειες των μνημείων και των τοποθεσιών. Υπάρχουν πίνακες στο τέλος κάθε τόμου.
- Talbert, Richard J. A. (1985). *Atlas of classical history*. London: Croom Helm. επανατύπ. London: Routledge, 1988.
- Talbert, Richard J. A. (2000). *Barrington atlas of the Greek and Roman world*. Princeton (N. J.): Princeton University Pr.
- Salazar, Christine F., Wittke, Anne-Maria, Olshausen, Eckart, Szydlak, Richard & Sauer, Vera (2010). *Brill's New Pauly. Supplements. 3.: Historical atlas of the ancient world*. Leiden: Brill.

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΦΗ: ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ»
ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

